

КЪРТ ВОНЕГЪТ ОБРЪЩЕНИЕ КЪМ КОНФЕРЕНЦИЯТА НА ПЕН КЛУБА В СТОКХОЛМ, 1973 Г.

Превод от английски: Владимир Германов, 2000

chitanka.info

В моята страна често нападат или уволняват журналисти и учители, защото са казали едно или друго. Авторите на романи, пиеси, къси разкази или стихотворения обаче никога не са били закачани или тормозени. Федералните, щатските или местните власти почти не ги забелязват, независимо колко нахални, богохулни или подли са. Това продължава от близо двеста години.

Ако тиранията се установи в страната ми, която сега е стара (а тиранията може да се установи по всяко време и навсякъде, доколкото мога да кажа), очаквам да продължа да пиша каквото си поискам, без да се излагам на опасност, стига да пиша художествена литература. Животът на американските властови структури от 1776 година насам, като че ли доказва първото стихотворение, което научих наизуст през живота си. Научих го от приятел. Ето го:

*Камъни и пръчки
кости чупят като съчки,
от думите обаче нищо няма да ти стане.*

* * *

Зная, че в няколко страни се смята, че художествената литература може много да навреди на обществения ред. Под художествена литература разбирам всеки писмен разказ за това, което става в главата на някого, за разлика от ежедневните новини. Авторите на такива неща, както може да ни каже Хайнрих Бьол, са били хвърляни в затвора, затваряни в лудници, а нерядко и убивани — за това, че са подредили определени думи в определен ред. Политиците, които постъпват така с авторите на художествена литература, би трябвало да разберат от американския опит, че по този начин те не просто проявяват жестокост. По този начин те стават и абсурдни. Художествената литература е безобидна. Тя е като топлия въздух.

Доказа го войната във Виетнам. Буквално всички американски писатели бяха против участието ни в тази гражданска война. В продължение на години и години протестираме заради тази война — в нашите романи, стихотворения, къси разкази и пиеси. Пуснахме върху

безразличното ни общество литературния еквивалент на една водородна бомба.

Сега ще ви разкажа за мощността на такава бомба. Тя има взривна сила, колкото един много голям пай с бананов крем — пай с диаметър два метра, дебел двайсет сантиметра, пуснат от височина десет метра и повече.

Аз лично чувствам, че би трябвало да пуснем това респектиращо оръжие над Обединените нации или някоя друга мироопазваща организация, като ЦРУ.

* * *

Какво могат да научат тираните, малки и големи, от речта ми досега? Че авторите на художествена литература са безвредни. На тях спокойно могат да им бъдат дадени всички свободи, на които се радват птиците — да пеят както си искат, да подскачат, да летят. Жестоките власти навсякъде по света трябва да научат наизуст това стихотворение и да го рецитират радостно в началото на всеки ден:

*Камъни и пръчки
кости чупят като съчки,
от думите обаче нищо няма да ти стане.*

С това свършва публичната част на моята реч.

Имам още няколко думи, в добавка, за вас, мои колеги. Моля, не ги повтаряйте извън тази зала. Макар и да е вярно, че ние, американските писатели, не успяхме да променим хода на войната, имаме сериозни основания да вярваме, че сме отровили умовете на хиляди, а може би и милиони млади хора в Америка. Надеждата ни е, че тази отрова ще ги направи повече от безполезни в случай на евентуална несправедлива война.

Ще видим.

За нещастие, остават още твърде много американци, които не четат или не мислят много — и които ще продължават да са много

полезни в случай на несправедлива война. Заради това се чувстваме зле. Направихме всичко по силите си.

* * *

Повечето писатели, които познавам, по целия свят, правят всичко по силите си. Трябва. Няма друг избор. Всички хора на изкуството са специализирани клетки в един огромен организъм, човечеството. Тези клетки трябва да се държат така, както се държат, точно както клетките в сърцата или пръстите ни се държат така, както се държат.

Ние, тук, сме някои от тези специализирани клетки. Нашата цел е да накараме човечеството да се осъзнае, в цялата си сложност, и да мечтае мечтите си. Нямаме друг избор.

Има и още нещо, което трябва да се каже за положението ни. Сега, насаме, мисля, можем да признаем един пред друг, че всъщност не пишем каквото пишем. Най-малкото, не пишем *най-доброто* от това; което пишем. Най-доброто от нещата ни черпи информация, енергия и цялост от извън нас. Скулпторите усещат това по-силно от нас. Между другото. Всички скулптори, които познавам, имат чувството, че някакъв призрак е овладял ръцете им.

Откъде се вземат тези външни сигнали? Мисля, че идват от всички останали специализирани клетки на организма. Тези други клетки ни отдават енергия и малки порции информация, за да можем да помагаме на организма да осъзнае себе си — и да мечтае мечтите си.

* * *

Ако обаче целият организъм мисли, че това, което правим, е важно, защо тогава не сме по-влиятелни, отколкото сме? Убеден съм, че сме страховито влиятелни, макар че повечето национални лидери, включително и моят, не са чували никога за повечето от нас, в тази зала. Влиянието ни е бавно и невидимо, и се усеща предимно от младите. Те са жадни за митове, които резонират с тайнственостите на времената им.

Ние им даваме тези митове.

Ние ще станем влиятелни тогава, когато тези, които са слушали митовете ни, станат влиятелни. Тези, които ни управляват сега, живеят според митовете, създадени за тях от писатели, когато *те* са били млади. Съвсем ясно е, че нашите владетели не подлагат на съмнение тези митове нито за миг, ден след ден. Да се надяваме, че онези ужасно влиятелни писатели, които са създали митовете им, са били хуманни.

Благодаря ви.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.